

MTBT KÖNYVTÁRI ADATLAP

nyilvántartási szám: 450

Szerző:	Sudár Balázs
Cím:	A Palatics-kódex török versgyűjteménye 1588–1589 – Török költészet és zene a XVI. századi hódoltságban
Eredeti cím:	
Fordította:	
Kiadás helye és éve:	Budapest, 2005.
Kiadó:	Balassi Kiadó
Oldalszám:	336
Nyelv:	magyar
Copyright:	Sudár Balázs, 2005
ISBN:	963 506 639 2
HU ISSN:	0134-0468
Elektronikus változat:	
Példányszám a könyvtárban:	1
A kötetet a Magyar-Török Baráti Társaság vásárolta 2021-ben	

A muszlim és a keresztény kultúra közötti kapcsolatot mutatja be: hét nyelven íródott – törökül, perzsául, arabul, latinul, horvátul, németül és magyarul. A szövegek sokféle témával foglalkoznak: találunk közöttük Luther-zsoltárokat, magyar karácsonyi éneket, török verseket és dalszövegeket, de körömvágási babonákat, asztrológiai feljegyzéseket, török-perzsa társalgási zsebkönyvet, sőt Korán-kommentárokat is. A török versgyűjtemények alapján a kézirat keletkezési ideje és helye is nagy valószínűséggel meghatározható: a hódoltságban állította össze egy valószínűleg magyar származású renegát 1588/89-ben. A három nagy csoportba – muszlim klasszikus költészet, török énekmondás, klasszikus dalszövegek – sorolható versek az oszmán költészet teljes keresztmetszetét adják, s azt bizonyítják, hogy az oszmán-török kultúra még a határvidék mostoha körülményei között is virágzott. E versek éppen azt a közeget villantják fel, amelyet jeles költők – s egyben első törökös műfordítók –, Balassi Bálint is jól ismert. Az antológia háttereként a hódoltsági török művelődés, az oszmán zene- és irodalomtörténet vázlatos ismertetése szolgál.

Előszó	7
A KÓDEX	9
Kutatástörténet	9
Gévay és Palatics	9
Toldy Ferenc és az ő „Divinyi Mehmed”-je	10
Eperjessy Kálmán és a Palatics-elmélet vége	11
Mittwoch és Mordtmann – a kiadás	12
A török kiadások	14
Magyar kutatások 1927 után	15
Megjegyzések	17
A kódex datálása	17
A kódex tartalma	18
AZ OSMÁN KLASSZIKUS IRODALOMRÓL	21
Az oszmán klasszikus irodalom története dióhéjban	22
Poétika	26
a) Az időmérték (arúz)	26
b) A rím	28
c) Versformák	29
d) „Törökös” versformák (a murabba és a tujug)	31
e) Költői eszközök	34
ÍRÁSTUDÓK A HÓDOLTSÁGBAN	41
Az oszmán írástudók csoportjai	41
Költő és társadalom	49
Mecénások	51
A HÓDOLTSÁGI DÍVÁNKÖLTÉSZET	57
Írók, költők a hódoltságban	57
A hódoltsági törökség irodalmi ismereteiről	63
DÍVÁNVERSEK A PALATICS-KÓDEXBEN	65
A Palatics-kódex dívánköltői	65
A török–magyar makaronikumról	72
A Palatics-kódex klasszikus versgyűjteményének szerkezete	75
ÁSIKKÖLTÉSZET MAGYARORSZÁGON	77
Az ásiikköltészetről általában	77
A Palatics-kódex ásiikköltői	80
A versformák elnevezéséről	86
A „Divinyi Mehmed”-kérdéshez	87
Balassi és a narancsok	87
A PALATICS-KÓDEX DALSZÖVEGEI ÉS AZ OSMÁN ZENETÖRTÉNET KÉRDÉSEI	89
Dióhéjban az oszmán zenetörténetről	89
A klasszikus zeneelmélet és annak török utóélete	92
A klasszikus zene gyakorlata az Osmán Birodalomban (kották, repertoár)	96
A terennüm	99
Török klasszikus zene a hódoltságban	100
a) A vallási zene	100
b) A hadizene	102
c) Az udvari zene	104
A Palatics-kódex klasszikus dalszövegei	107
ÖSSZEGZÉS	115
FÜGGELÉK	117
A Palatics-kódex dívánversei	118
A Palatics-kódex ásikversei	204
Makámjelzéses versek a Palatics-kódexben	280
RÖVIDÍTÉSEK	323
A FONTOSABB IDEGEN SZAVAK JEGYZÉKE	325
NÉVMUTATÓ	329